

Gelsvas kaip pienės

Eiklus

Gyvenimas... Kas

Už lietuviško

Žodžio

Ėjimą be nerimo?

**Gegužės 7-oji –
Spaudos atgavimo,
kalbos ir knygos diena!**

Ką kiekvienam iš mūsų reiškia laisva spauda, kalba, knyga? Ar užtenka žinoti, jog lietuvių kalba viena seniausių pasaulyje? Ar bematyti jos archajiškumas ir pagarba jai žodžiuose be taškų, nosinių, brūkšnelių, paukštelių arba tekste, kurio neįmanoma įskaityti? Kokios priežastys verčia ją bjauroti nelietuviškais žodžiais, žargonu ir keiksmazodžiais?

Norisi tikėti ir tikiu, kad lietuvių kalba išliks, nors ir pasikeitusi. Norisi tikėti, nors ir naivu, kad užsienin išvykusiųjų vaikai ir vaikaičiai mokės lietuviškai...

Norisi... (Kiekvienas pagalvokite – ko?)

Su švente!

„Saulės delne“

Švėkšnos „Saulės“ gimnazijos laikraštis
2013-2014 m. m. gegužė

Kristijonui Donelaičiui – 300

*„Jau saulelė vėl atkopardama budino svieta
Ir žiemos šaltos triūsus pargriaudama juokės.
Šalčių pramonės su ledais sugaišti pagavo,
Ir putodams sniegs visur į nieką pavirto.“*

Išgirdusi pirmas „Pavasario linksmybių“ eilutes susimąstau apie lietuvių kalbos grožį... Kiek mūsų kalboje spalvų ir atspalvių, kiek daug metaforų ir frazeologizmų, kiek daug kyla minčių... Susimąstau ne tik apie lietuviybę skleidžiantį kūrinį, bet ir apie tą žmogų, kuris gyveno toje lietuviybės civilizacijoje – Mažajoje Lietuvoje. Tas žmogus yra žymusis lietuvių grožinės literatūros pradininkas, rašytojas ir kunigas Kristijonas Donelaitis. Mažesnieji apie jį sužino iš „Knygų valandų“, vyresnieji mokiniai gilinasi į hegzometro eilutes, o lietuvių kalbos mokytojai (tikiuosi, ne tik jie) žino visus jo biografijos ir poetikos aspektus. Ir gėda, jei negirdėjote apie jį nieko, juk šiais metais švenčiame Kristijono Donelaičio 300 metų jubiliejų. Taigi ir televizija vis parodo, ir renginių, konferencijų, olimpiadų, konkursų vyksta apie jį ir jo gimtinę - Mažąją Lietuvą.

Na, o man teko dalyvauti tokio pobūdžio konferencijoje, kuri vadinosi „Kristijono Donelaičio idėjos šiandien“. Ji vyko š. m. balandžio 11 dieną. Vykau į Skuodo rajono Mosėdžio gimnaziją. Kartu vyko lietuvių kalbos mokytojos Gitana Žygaitytė ir Rasvita Kundrotaitė ir bendraklasiai - Silvestras Merliūnas ir Greta Jasinskaitė. Išvažiavome gana anksti, nes kelionė ilga. Bet laikas neprailgo - pro automobilio stiklą galėjome grožėtis žemaitiška pavasario gamta. Mosėdis garsėja kaip akmenų miestas. Ir iš tiesų tik atvažiavus miestelin matai akmenų lydimą kelią... Akmenų miestelis nedidelis, todėl Mosėdžio gimnaziją nebuvo sunku surasti. Vos įėjus mus svetingai pasitiko, pasirašėme svečių knygoje.

Nukelta į 3 p.

Konferencijos dalyviai.

Aš mokiausi Švėkšnoje

„Linkiu būti kūrybingiems, stropiems ir šiek tiek išdykusiems“

„Saulės delne“ jau ne kartą spausdino interviu su mūsų mokyklą baigusiais mokiniais. Šį kartą rubrikoje „Aš mokiausi Švėkšnoje“ žurnalistų būrelio narė IIB klasės mokinė Odeta Būdvytytė kalbino savo senelį Bronių Jucių, Švėkšnos vidurinę mokyklą baigusį 1960 metais.

- Gal galėtumėte trumpai papasakoti apie save?

- Gimiau ir augau Kelvetų kaime. Keturias klases baigiau Gedminaičių pradžios mokykloje.

Vėliau Kurmių septynklasėje mokykloje pabaigiau septynias klases. Nuo aštuntos klasės mokiausi Švėkšnos vidurinėje mokykloje ir 1960 metais baigiau vienuolika klasių. Baigęs įstojau į Kauno politechnikos institutą, į chemijos technologijos - neorganinės chemijos specialybę. Deja, trečiojo kurso viduryje buvau pašauktas į sovietų armiją ir priverstas mesti mokslus institute. Trejus metus atitarnavęs armijoje grįžau į Švėkšną. Nebeturėdamas galimybių studijuoti Kaune taip ir nebaigiau studijų institute. Taigi pasilikęs Švėkšnoje pradėjau dirbti prekyboje, ėjau įvairias pareigas: nuo ekspeditoriaus iki kooperatyvo viršininko. Dėl sunkių darbo sąlygų išėjau iš kooperatyvo viršininko darbo ir grįžau į ankstesnį darbą. Visus likusius metus iki pensijos dirbau ūkinių prekių parduotuvėje vedėju.

- Mokėtės net trijose mokyklose: pradžios, septynmetėje ir vidurinėje. Koks tada buvo mokymas? Kokias mokymosi priemones turėjote?

- Mokydavome, manau, kaip ir dabar. Ir rašomuosius darbus rašydavome, ir atsiskaitinėdavome žodžiu. Tik šiuolaikiniai mokiniai turi daugiau mokymosi priemonių. Mes buvome auklėjami labai griežtai ir kryptingai, turėjome būti pavyzdiniai komunistų statytojai.

Na, turėjome mes ir knygas, ir į sąsiuvinius rašydavome, tik nebuvo leidžiama rašyti su parkeriais, turėjome rašyti su plunksnakočiais.

- Ar visi mokiniai buvo drausmingi?

- Visokių būdavo: ir padykusių, ir ramių. Prikrešdavome kvailysčių ir mokiniams, ir mokytojams.

- Kaip mokytojai palaikydavo tvarką klasėje, drausmindavo?

- Mokytojai buvo griežti, bet teisingi. Jei neklausydavome, buvome išpėjami ar į kampą statomi. Kiti mokytojai daug kalbančius per pamokas pakviesdavo atsakinėti, dvejetų prirašydavo. Būdavo tokių atvejų, kad ir iš klasės išvarydavo, tėvus kviesdavo ir net dėl blogo elgesio iš mokyklos mesdavo.

- Kokie dalykai labiausiai patiko, sekėsi?

- Man visos pamokos sekėsi gana gerai, labiausiai tikslieji mokslai. Ypač patiko chemija. Ją mokėjau labai gerai ir net buvau chemijos būrelio pirmininkas.

- Kokį mokytoją geriausiai prisimenate? Kodėl?

- Kaip gerą pavyzdį prisimenu fizikos mokytoją Joną Vaitkų. Jis mokėjo gerai išaiškinti pamoką, sudominti vaikus bei pajuokauti. Jo pamokoje turėjai viską gerai mokėti bei trumpai ir aiškiai atsakinėti. Ne taip gerai sekėsi rusų kalbos mokytojui Kinčiui. Nors jis ir geras buvo, bet nemokėjo vaikų suvaldyti ir išaiškinti pamokos.

- Kokį atsimenate linksmiausią, įdomiausią nuotyki mokykloje?

- Buvo ne vienas įdomus įvykis, bet šitas yra iš įdomiausių. Būdami vienuoliktose klasėje, kai mokytojas nusisukęs į lentą aiškino pamoką, mes pradėjome dainuoti, o mokytojas išgirdęs atsisuko į mus. Mes nutilome, o mano vienas bendraklasis buvo nusisukęs nuo mokytojo ir dainavo toliau. Mokytojas supykęs pasakė: „Beproti, ką darai, stok į kampą.“ Šitaip vienuoliktokas būdamas aštuoniolikos metų išstovėjo kampe iki pamokos galo. Šitas įvykis mano klasei buvo be galo juokingas ir įsimintinas.

- Ką norėtumėte palinkėti šiuolaikiniams mokiniams?

- Būti kūrybingiems, stropiems ir stengtis mokytis, pamokose nebūti apsnūdusiems ir stropiai jose dalyvauti, taip pat būti šiek tiek išdykusiems.

- Ačiū už pokalbį.

Atkelta iš 1 p.

Mus nuvedė į „Kūrybinių dirbtuvių“ klasę, kurioje turėjome veiklos: iš „Metų“ ištraukos išrinkome tam tikrus posmelius, kuriuos turėjome vėliau perskaityti salėje prieš auditoriją. Prieš pat konferenciją mus sočiai pavalgydino, truputį supažindino su mokykla. O mokykla išties graži, tik gan paini. ☺

Įėjus į salę atsiveria visai kitoks vaizdas. Nors mokykla nepasirodė didelė, bet salės didumas nustebino. Kai prasidėjo konferencija, kaip ir turi būti, buvo pasisveikinama su konferencijos dalyviais, žodį tarė atvykę svečiai. Konferencijoje kalbėta apie tai, kaip K. Donelaičio 300-osios gimimo metinės paminėtos Karaliaučiuje, skaityti moksliniai pranešimai, kuriuose analizuoti „Metai“. Kad konferencijos dalyviams neprailgtų laikas, buvo daroma pertrauka, per kurią galėjome apžiūrėti šios gimnazijos menininkų piešinius. Po pertraukėlės mokiniai – ir Mosėdžio gimnazistai, ir iš svetur atvažiavusieji – analizavo „Metus“. Pasirodė keturios grupės, pavadintos pagal „Metų“ dalis: „Pavasario linksmybės“, „Vasaros darbai“, „Rudens gėrybės“, „Žiemos rūpesčiai“. Silvestras, Greta ir aš skaitėme „Kūrybinėse dirbtuvėse“ gautus posmelius apie pavasario linksmybes. Taip pat Silvestras išraiškingai padeklamavo Slunkiaus monologą.

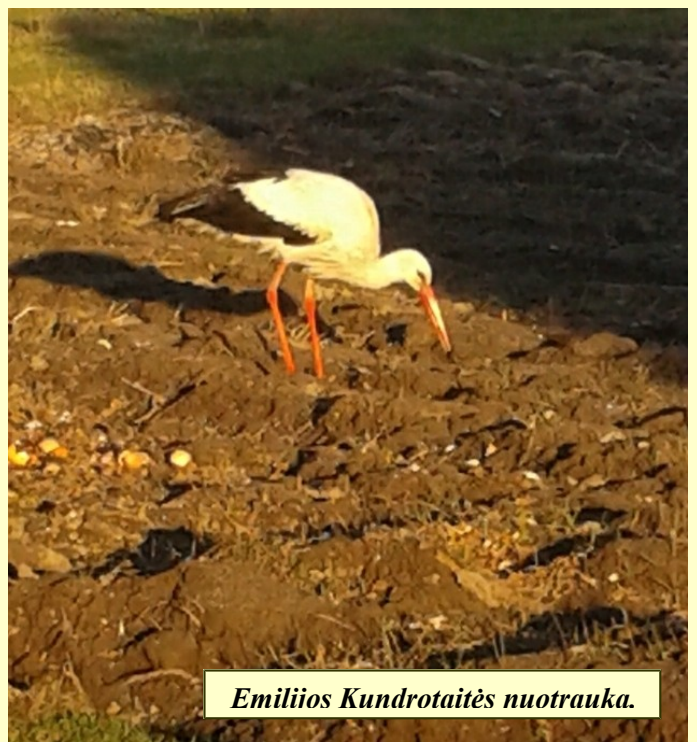

Prie pasodinto ažuoliuko.

Pabaigoje buvo pasakyti padėkos žodžiai ir išdalintos dovanos. Mes taip pat parvežėme dovanų mūsų mokyklai – tai knygos, kurios bus perduotos bibliotekai. Vėliau prie gimnazijos buvo pasodintas ažuoliukas, paleisti balandžiai.

Iš Mosėdžio parsivežiau išties gerų prisiminimų: ir mokiniai malonūs, bendraujantys, ir gamta graži, ir naujų dalykų sužinojau. Įdomu tai, kad Mosėdyje kalbama kitaip - ne kiekvieną dieną išgirsi tikrą žemaitišką tarmę. Tikiuosi, dar teks kada nors ten nuvažiuoti. ☺

Milda Kuzaitė

Emilijos Kundrotaitės nuotrauka.

Kokį šiemet matei gandra?

Žiloje senovėje baltasis gandras buvo lietuvių genčių globėjas, rūpinęsis žmonių gerove, saugojęs nuo nelaimių, o namus – nuo gaisro ir perkūnijos.

Įkelti gandrui lizdą - ne kiekvienam skirtas ir ne toks jau paprastas darbas. Padaryti gandalizdį - tai dar ne viskas. Reikia jį įkelti, bet kelti negali vieni vyrai - būtina turi dalyvauti ir moterys, kitaip gandrai lizde neperės. Neperės, jeigu įkėlęs gandalizdį, jį neįdėsi ir monetų. O būna, kad ir apsigyvenęs ir ilgokai buvęs sodyboje gandras palieka lizdą ir išskrenda pas kurį kitą kaimyną. Tada įvairiausių spėliojimų ir net nusiminimo būna, nes jį paliko artimas jo širdžiai paukštis - baltasis gandras.

Gandras yra protingas ir išvalgus paukštis, ir žmonės sako, kad jeigu gandras dažnai atskrenda į sodybą, kurioje neperi, tai toje sodyboje susilauks vaikų, o jeigu į sodybą atskrenda gandrų pora (ten, kur neperi), tai žinok, kad toje sodyboje bus vestuvės.

Kurioje sodyboje peri gandras – laiminga sodyba, nes nesudegs, tas ūkis bus geresnis, nes jam dievas padeda.

O nuo to, *kokį pamatysi pirmąjį parskridusį gandra* - sklendžiantį ar tupintį, spėjama, kokie bus tau metai. Pamatei skrendantį – būsi greitas, tupintį - lėtapėdis. Netekėjusiai merginai pamačius tupintį gandra, dar tupės pas tėvelį, o jei skrendantį - šiais metais išskris iš gimtųjų namų.

Nukelta į 4 p.

Bruno Ferrero

KAPITALAS

Turtuolis pateko į Rojų. Pirmiausia patraukė į turgų ir išpūtė akis pamatęs, jog viskas čia buvo labai pigu. Išsitraukęs storą piniginę, paprašė jam parduoti pačių gražiausių daiktų, padėtų ant prekystalio.

Pardavinėjančiam angelui ištiesė storą pluoštą stambių kupiūrų.

Angelas nusišypsojęs tarė:

- Labai gaila, bet šie pinigai neturi jokios vertės.

- Kaip tai? – sumišo turtuolis.

- Čia galioja tik tie pinigai, kuriuos žemėje esate kam nors padovanojęs, - paaikšino angelas.

Šiandien nepamiršk savojo kapitalo, kurio prireiks Rojuje.

Parinko Emilija Kundrotaitė

Atkelta iš 3 p.

Kokį šiomet matei gandra?

Kai kurių gimnazijos mokinių paklausėme, kokį jie šiomet matė gandra ir ar tai jiems ką nors reiškia.

Urtė Paldauskaitė, Ib:

- Mačiau skrendantį, bet man tai nieko nereiškia.

Akvilė Pyvoriūtė, Ib:

- Mačiau skrendantį ir manau, kad tai reiškia, jog kur nors skrisiu, kur gražu ir šilta.

Akvilė Mikutytė, Ib:

- Kadangi mačiau skrendantį gandra, tai šiais metais, manau, keliausiu.

Arnoldas Bardiuk, IIb:

- Normalų gandra mačiau, ne purviną, švarų. Sakoma, kad jei pamatai purviną gandra, bus lietinga vasara, jeigu baltą, švarų, bus graži, karšta vasara. Kadangi aš mačiau švarų gandra, tai tikiuosi, jog mano prognozės išsipildys: bus karšta ir nuostabi vasara!

Diana Šarkaitė, 8a:

- Skrendantį. Nee, nieko nereiškia.

Ema Gaisrytė, IIIb:

- Pirmą kartą pamačiau skrendantį gandra. O ar tai reiškia ką nors? Nelabai, nes netikiu mitais...

Kam įdomu, paskaitykite sakmę apie gandra.

Kažkada seniai dievas vaikščiojo kaime, seneliu pasivertęs. Užėjo į kaimą. Tame kaime visi žmonės linksmi, smagūs, ir tik vienoj troboj žmona su vyru nusiminę labai buvo. Užėjo į tą trobą dievas, klausia, kas jiems yra, gal kokia nelaimė. Bet liūdinti pora atsako jam, kad jau kiek metų niekaip vaikelio nesusilaukia.

Dievas nieko jiems nesakė, išėjo. Parėjęs namo, susuko visokias medžiagos atraižėles, į kukuliuką suvyniojo, panašiai, kaip kad vaikas būtų suvystytas, atrodė. Padavė tą kukuliuką gandrui ir paprašė jį nunešti į tą kaimą, pas tuos liūdinčius žmones. Nuskrیدęs gandras pamatė pravirą langą trobos, kurioj nuliūdę žmonės, kad bevaikiai yra, gyvena, ir padėjo tą kukuliuką ant lango. Tik padėjo, o kukuliukas lyg vaikas verkt pradėjo. Puolė žmonės išgirdę vaiko verksmą prie to kukuliuko ir sako: „Ačiū Dievui ir tau, gandre, kad tu vaiką mums atnešei!“

Nuo to laiko žmonės ir pradėjo šnekėt, kad gandras vaiknešys yra.

Parengė Silvestras Merliūnas ir Rasvita Kundrotaitė

Šaltiniai: http://www.grazitumano.lt/wiki/index.php/Gandras_-_nacionalinis_Lietuvos_paukštis